

Utdannings-og forskningskomiteen 2026

Norges Døveforbund har innspill til Prop. 1 S (2025–2026) Kap. 226: Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen Post 21: Særskilte driftsutgifter- Kunnskapsdepartementet. Vi har innspill på å etablere et Nasjonalt senter for norsk tegnspråk i opplæringen. Samt Kap. 253 Folkehøgskular Post 70 Tilskot til folkehøgskular, beholde dagens ordning.

I 2023 fikk vi vår første offentlige utredning om norsk tegnspråk, NOU 20:2023 Tegnspråk for livet, Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk. Utredningen peker på mange viktige tiltak vi som brukerorganisasjon kjenner oss godt igjen i. Den understreker tydelig at flere av tiltakene haster, som for øvrig er en vurdering vi kan bekrefte.

Etter at Norges Døveforbund (NDF) gjentatte ganger har etterspurt oppfølging, har regjeringen lagt frem en statusrapport i august 2025. Det var svært skuffende å se at kun 6 av 65 foreslåtte tiltak følges opp. Mange av de mest akutte tiltakene, som også fikk bred støtte i høringsrunden, er satt til side. I statsbudsjettet for 2026 er det få tiltak som følges opp økonomisk.

Ett av tiltakene vil vi rette en takk til Regjeringen der det foreslås for 2026 en varig økning av tilskudd på 4,5 mill.kr. til produksjon av læremidler for tegnspråklige. Dette betyr mye. Mens det derimot er det mangelfullt med andre tiltak som skal settes i gang for å kunne ta enda bedre vare på døve og hørselshemmede tegnspråklige elever. Vi fremlegger derfor å etablere et Nasjonalt senter for norsk tegnspråk i opplæringen, etter modell av andre nasjonale sentre, som f.eks. Nasjonalt senter for nynorsk, matematikk, lesing og samisk i opplæringa.

Nasjonalt senter for norsk tegnspråk i opplæringen

Hensikten er å samle og styrke forskningen på tegnspråklige barn i barnehage og skole, slik at man får et faglig miljø som kan utvikle kunnskap og praksis på området. Ansvarer kan legges til en institusjon som allerede forsker på barnehage og skole eller som har erfaring med tegnspråkforskning. Det skal være et forskningsbasert miljø, men samtidig praktisk rettet, med kompetanse til å utvikle undervisningsopplegg, kurs og faglig støtte til lærere og barnehageansatte. En viktig del av senterets arbeid vil være å utvikle kunnskap om tospråklighet mellom norsk tegnspråk og norsk.

Tegnspråkutvalget fremhever at senteret bør drive med aksjonsforskning, altså en forskningsform der lærere og fagfolk undersøker og reflekterer over egen praksis for å forbedre undervisningen. Dette gjør forskningen praksis nær og relevant for dem som arbeider med tegnspråklige barn. For å sikre en sterk faglig forankring bør senteret ha tett samarbeid med lærerutdanning og andre profesjonsutdanninger som arbeider med tegnspråklige.

I tillegg foreslår tegnspråkutvalget at senteret får ansvar for forskning på barns tidlige tilgang til tegnspråk, blant annet i forbindelse med tjenester som gis rett etter at et hørselstap blir oppdaget, og før barnet begynner i barnehagen. Målet er å sikre at døve og hørselshemmede barn får tidlig og god språkutvikling på norsk tegnspråk.

Folkehøgskoler og stipend ordningen

Vi leser at Kunnskapsdepartementet foreslår å redusere stipendandelen som elever ved folkehøyskoler kan få fra Lånekassen. Forslaget innebærer at delen av lånet som kan bli gjort om til stipend, reduseres fra 40 til 15 prosent.

Norges Døveforbund har en stiftelse ved navn Ål Folkehøyskole og kurscenter for døve. Dette er Norges eneste tegnspråklige møtested og er nøkkelen til reell inkludering og likestilling for døve og hørselshemmede. Her er det til enhver tid en jevn strøm av elever som søker seg til folkehøyskolen. En sentral del av argumentet for at folkehøyskoleelevene ikke skal få omgjort mer enn 15 prosent av studielånet til stipend er ønsket om å få flere til å gå raskere inn i høyere utdanning. Dette er feilslått tenking med tanke på hvor mange tusen som går raskt inn i høyere utdanning uten å fullføre. Situasjonen for døve og hørselshemmede elever er det ekstra prekært, da vi vet det er færre som gjennomfører videregående utdanning. Dette kan påvirke til enda mer negativ situasjon, da ordningen kommer til å bli mye dyrere å gå på folkehøyskole, siden mer av lånet må betales tilbake. På sikt rammer dette også selve Ål Folkehøyskole og kurscenter for døve, med nedadgående søkerantall. Vi kan ikke stå å se på en så flott folkehøyskole kan komme til å stenge dørene for godt.

Anbefaling til komiteen

Vi ber Utdannings- og forskningskomiteen sikre at Kap. 226., post 21 Særskilte driftsutgifter styrkes med øremerkede midler til oppfølging av tiltaket 14.5.5 jmf. NOU 2023:20 Tegnspråk for livet.

Vi ber også å beholde dagens stipend ordning for folkehøyskole elevene, med at 40% prosent av lånet blir omgjort til stipend.

Tidlig innsats er avgjørende for barns språkutvikling. Ved å sikre reell oppfølging av NOU 20:2023 på kunnskapsområdet, vil Norge kunne gi døve og hørselshemmede barn og deres familier en langt bedre start, enn det vi har nå. Dette er en investering i livskvalitet, like muligheter og i å oppfylle våre forpliktelser etter CRPD.

Med vennlig hilsen

Petter Noddeland

Elisabeth Frantzen Holte

Federico Gianasso

Generalsekretær

Interessepolitisk Rådgiver

Ungdomskonsulent

Norges Døveforbund

Norges Døveforbund

Norges Døveforbund